

AGHAGH UNIVERSITY OF SCIENCE
AND TECHNOLOGY

Nazwa modułu: Zarządzanie środowiskiem

Rok akademicki: 2015/2016 Kod: BIS-2-207-IR-s Punkty ECTS: 2

Wydział: Geologii, Geofizyki i Ochrony Środowiska

Kierunek: Inżynieria Środowiska Specjalność: Inżynieria zrównoważonego rozwoju

Poziom studiów: Studia II stopnia Forma i tryb studiów: Stacjonarne

Język wykładowy: Polski Profil kształcenia: Ogólnoakademicki (A) Semestr: 2

Strona www: —

Osoba odpowiedzialna: dr inż. Gałaś Slavka (sgalas@geol.agh.edu.pl)

Osoby prowadzące: dr inż. Gałaś Andrzej (pollux@geol.agh.edu.pl)
dr inż. Gałaś Slavka (sgalas@geol.agh.edu.pl)

Opis efektów kształcenia dla modułu zajęć

Kod EKM	Student, który zaliczył moduł zajęć wie/umie/potrafi	Powiązania z EKK	Sposób weryfikacji efektów kształcenia (forma zaliczeń)
Wiedza			
M_W001	Student zna szczegółowo model systemu zarządzania środowiskiem z podziałem na jego poszczególne elementy. Zna szczegółowo instrumenty, środki zarządzania środowiskiem oraz główne instrumenty ochrony środowiska dotyczące działalności gospodarczej i potrafi je wykorzystać.	IS2A_W05, IS2A_W09, IS2A_W10, IS2A_U10	Kolokwium, Projekt
M_W002	Student ma podstawową wiedzę o systemach zarządzania środowiskowego według ISO 14 000 oraz EMAS oraz o systemach zarządzania jakością, o etapach wdrażania takich systemów oraz o korzyściach z ich zastosowania.	IS2A_W05, IS2A_W10, IS2A_W11	Kolokwium
M_W003	Student ma szczególną wiedzę o sposobach identyfikacji oraz oceny aspektów środowiskowych. Potrafi wskazać potencjalne negatywne oddziaływania działalności gospodarczej (głównie górniczej) na środowisko oraz wskazać sposoby ich eliminacji.	IS2A_U01, IS2A_W05, IS2A_W10, IS2A_U10	Kolokwium, Projekt
Umiejętności			

M_U001	Student potrafi wyszukiwać, przetwarzać oraz interpretować informacje o stanie środowiska na podstawie dostępnych źródeł informacji środowiskowej, w tym baz danych geologicznych. Na ich podstawie potrafi wyciągnąć wnioski na potrzeby realizowanego zadania.	IS2A_U01, IS2A_U10	Projekt, Udział w dyskusji, Wykonanie ćwiczeń
M_U002	Student potrafi zastosować wybrane wskaźniki środowiskowe i wykonać analizę środowiskową gminy oraz przedsiębiorstwa.	IS2A_U01	Kolokwium, Projekt, Wykonanie ćwiczeń
M_U003	Student rozumie co to jest najlepsza dostępna technologia, audyt środowiskowy, decyzja środowiskowa oraz procedura OOS, metoda LCA, analiza SWOT, rachunek sozoeconomiczny. Potrafi odpowiednie metody zastosować na konkretnym przykładzie.	IS2A_U01, IS2A_W05, IS2A_W07	Projekt, Udział w dyskusji, Wykonanie ćwiczeń
M_U004	Student rozumie istotę i zasady pracy w grupie; potrafi ją współorganizować i pracować w niej.	IS2A_U04	Projekt, Aktywność na zajęciach, Wykonanie ćwiczeń, Zaangażowanie w pracę zespołu
Kompetencje społeczne			
M_K001	Student rozumie skutki działalności techniczno-inżynierskiej w środowisku naturalnym oraz ma świadomość odpowiedzialności za podejmowane decyzje w tym zakresie.	IS2A_W05, IS2A_W10, IS2A_U10, IS2A_K03	Projekt, Udział w dyskusji
M_K002	Student ma świadomość roli absolwenta uczelni technicznej w popularyzowaniu osiągnięć nauki i praktyki w zakresie zarządzania środowiskiem.	IS2A_K07	Projekt, Udział w dyskusji
M_K003	Student ma świadomość zakresu swojej aktualnej wiedzy i rozumie potrzebę ciągłego dokształcania.	IS2A_W07	Projekt

Matryca efektów kształcenia w odniesieniu do form zajęć

Kod EKM	Student, który zaliczył moduł zajęć wie/umie/potrafi	Forma zajęć										
		Wykład	Ćwiczenia audytoryjne	Ćwiczenia laboratoryjne	Ćwiczenia projektowe	Konwersatorium	Zajęcia seminaryjne	Zajęcia praktyczne	Zajęcia terenowe	Zajęcia warsztatowe	Inne	E-learning
Wiedza												

M_W001	Student zna szczegółowo model systemu zarządzania środowiskiem z podziałem na jego poszczególne elementy. Zna szczegółowo instrumenty, środki zarządzania środowiskiem oraz główne instrumenty ochrony środowiska dotyczące działalności gospodarczej i potrafi je wykorzystać.	+	-	-	+	-	-	-	-	-	-	-
M_W002	Student ma podstawową wiedzę o systemach zarządzania środowiskowego według ISO 14 000 oraz EMAS oraz o systemach zarządzania jakością, o etapach wdrażania takich systemów oraz o korzyściach z ich zastosowania.	+	-	-	+	-	-	-	-	-	-	-
M_W003	Student ma szczególną wiedzę o sposobach identyfikacji oraz oceny aspektów środowiskowych. Potrafi wskazać potencjalne negatywne oddziaływania działalności gospodarczej (głównie górniczej) na środowisko oraz wskazać sposoby ich eliminacji.	+	-	-	+	-	-	-	-	-	-	-
Umiejętności												
M_U001	Student potrafi wyszukiwać, przetwarzać oraz interpretować informacje o stanie środowiska na podstawie dostępnych źródeł informacji środowiskowej, w tym baz danych geologicznych. Na ich podstawie potrafi wyciągnąć wnioski na potrzeby realizowanego zadania.	+	-	-	+	-	-	-	-	-	-	-
M_U002	Student potrafi zastosować wybrane wskaźniki środowiskowe i wykonać analizę środowiskową gminy oraz przedsiębiorstwa.	+	-	-	+	-	-	-	-	-	-	-
M_U003	Student rozumie co to jest najlepsza dostępna technologia, audyt środowiskowy, decyzja środowiskowa oraz procedura OOS, metoda LCA, analiza SWOT, rachunek sozoekonomiczny. Potrafi odpowiednie metody zastosować na konkretnym przykładzie.	+	-	-	+	-	-	-	-	-	-	-

M_U004	Student rozumie istotę i zasady pracy w grupie; potrafi ją współorganizować i pracować w niej.	-	-	-	+	-	-	-	-	-	-	-
Kompetencje społeczne												
M_K001	Student rozumie skutki działalności techniczno-inżynierskiej w środowisku naturalnym oraz ma świadomość odpowiedzialności za podejmowane decyzje w tym zakresie.	+	-	-	+	-	-	-	-	-	-	-
M_K002	Student ma świadomość roli absolwenta uczelni technicznej w popularyzowaniu osiągnięć nauki i praktyki w zakresie zarządzania środowiskiem.	+	-	-	+	-	-	-	-	-	-	-
M_K003	Student ma świadomość zakresu swojej aktualnej wiedzy i rozumie potrzebę ciągłego dokształcania.	+	-	-	+	-	-	-	-	-	-	-

Treść modułu zajęć (program wykładów i pozostałych zajęć)

Wykład

Podstawy zarządzania. Istota zarządzania. Zarządzanie strategiczne. Etapy procesu zarządzania według cyklu Deminga. Zarządzanie przedsiębiorstwem w koncepcji zrównoważonego rozwoju. Etyczne i socjologiczne aspekty ochrony środowiska. Aspekty prawne i ekonomiczne ochrony środowiska. Zasady i regulacje prawne w gospodarce zasobami środowiska. Zasady tworzenia złóż wtórnych. Metody zarządzania i techniki badawcze. System zarządzania ochroną środowiska w Polsce. Narzędzia oraz środki zarządzania środowiskiem. Finansowanie systemu zarządzania środowiskiem. System zarządzania środowiskiem według ISO 14000, EMAS. Systemy zarządzania jakością. Zintegrowane systemy zarządzania. Zarządzanie ryzykiem środowiskowym. Ryzyko środowiskowe związane z działalnością górniczą. Wskaźniki środowiskowe w zarządzaniu ochroną środowiska. Rachunek sozoeconomiczny.

Ćwiczenia projektowe

Przygotowanie projektów w grupach dwuosobowych dotyczących odnośnie zagadnień: System informacji środowiskowej: źródła i udostępnianie, monitoring w ochronie środowiska. Aspekty ekonomiczne ochrony środowiska. System zarządzania jakością. Polityka jakości. Systemy zarządzania środowiskowego w przedsiębiorstwie: program czystej produkcji, najlepsza dostępna technologia BAT, cykl życia produktu i recykling, etykietowanie środowiskowe, identyfikacja oraz ocena aspektów środowiskowych, wskaźniki efektów działalności środowiskowej. System zarządzania środowiskowego w gminie. Programowanie ekorozwoju w jednostkach terytorialnych. Analiza wskaźnikowa. Decyzje środowiskowe.

Sposób obliczania oceny końcowej

ocena z projektów 60% + kolokwium 40%

Wymagania wstępne i dodatkowe

Aktywny udział na wykładach oraz ćwiczeniach. Sporządzenie wymaganych projektów.

Zalecana literatura i pomoce naukowe

Podręcznik akademicki pod red. Z. Nowaka: Zarządzanie środowiskiem. Część I i II. Wydawnictwo Politechniki Śląskiej, Gliwice 2001.

Lewandowski środowiskiem.: Zarządzanie środowiskiem w przedsiębiorstwie. Wyd. Politechniki Warszawskiej, Warszawa, 2001.

Nierzwicki W., Zarządzanie środowiskowe, PWE, Warszawa 2006.

Normy serii ISO 14000, ISO 9000, ISO 31000.

Pochyluk R., Gradowski P., Szymański J: Zasady wdrażania Systemu Zarządzania Środowiskowego zgodnie z wymogami normy ISO 14000, Eco-Konsult, Gdańsk 1999.

www.emas.gov.pl, www.mos.gov.pl

Bazy danych geośrodowiskowych oraz geologicznych.

Poskrobko B.: Zarządzanie środowiskiem, PWE, Warszawa 2007.

Żylicz T.: Ekonomia środowiska i zasobów naturalnych. Wyd. PWE. 2004.

Publikacje naukowe osób prowadzących zajęcia związane z tematyką modułu

Nie podano dodatkowych publikacji

Informacje dodatkowe

Brak

Nakład pracy studenta (bilans punktów ECTS)

Forma aktywności studenta	Obciążenie studenta
Dodatkowe godziny kontaktowe z nauczycielem	30 godz
Wykonanie projektu	15 godz
Przygotowanie do zajęć	10 godz
Samodzielne studiowanie tematyki zajęć	5 godz
Sumaryczne obciążenie pracą studenta	60 godz
Punkty ECTS za moduł	2 ECTS